

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผู้พัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกटถัดไป : กรณีศึกษาโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบไปด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. การเลือกพื้นที่และผู้ให้ข้อมูลหลัก
3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study Method) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏการณ์หนึ่ง ๆ (One phenomena) ที่เน้นความชัดเจนเกี่ยวกับคุณลักษณะของกลุ่ม (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. 2553 : 42) ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือในการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Person) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมหลักการ และมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยมากที่สุด

2. การเลือกพื้นที่และผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.1 การเลือกพื้นที่

การเลือกโรงเรียนที่เป็นพื้นที่ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

การเลือกพื้นที่ มีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

2.1.1 เป็น โรงเรียนที่ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ในยุคความปรกติถัดไป

2.1.2 เป็น โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ระดับเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมเต็มใจให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Persons)

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน 5 คน นักเรียน 3 คน และผู้ปกครอง จำนวน 3 คน ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก มีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

2.2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา และมีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมไม่น้อยกว่า 1 ปี

2) เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ หรือการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติถัดไป

3) มีความเต็มใจในการให้ข้อมูล

2.2.2 ผู้บริหารการศึกษา

1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา และมีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมไม่น้อยกว่า 1 ปี

2) เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ หรือการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติถัดไป

3) มีความเต็มใจในการให้ข้อมูล

2.2.3 อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษา

1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา และมีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมไม่น้อยกว่า 1 ปี

2) เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ หรือการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติถัดไป

3) มีความเต็มใจในการให้ข้อมูล

2.2.4 ผู้บริหารสถานศึกษา

- 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา และมีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมไม่น้อยกว่า 1 ปี
- 2) เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ หรือการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติดีไป
- 3) มีความเต็มใจในการให้ข้อมูล

2.2.5 ครูผู้สอน

- 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา/ด้านการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ/ด้านการวัดและประเมินผล/ด้านจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษายุคความปรกติดีไป และมีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมไม่น้อยกว่า 1 ปี
- 2) เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ หรือการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติดีไป
- 3) มีความเต็มใจในการให้ข้อมูล

2.2.6 นักเรียน

- 1) เป็นผู้ประสบปัญหาจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษายุคความปรกติดีไป
- 2) เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมเป็นไม่น้อยกว่า 1 ปี
- 3) มีความเต็มใจในการให้ข้อมูล

2.2.7 ผู้ปกครอง

- 1) เป็นผู้ประสบปัญหาจากการดูแลนักเรียนในการเรียนการสอนในสถานศึกษายุคความปรกติดีไป
- 2) เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมไม่น้อยกว่า 1 ปี
- 3) มีความเต็มใจในการให้ข้อมูล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 10 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักจำแนกตามประชากรทั้งหมด

	การกำหนดประชากร	จำนวน	
		กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก
1	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ	9	1
2	ผู้บริหารการศึกษา	4	1
3	อดีตผู้บริหารสถานศึกษา	5	1
4	ผู้บริหารสถานศึกษา	1	1
5	ครูผู้สอน	15	5
6	นักเรียน	180	3
7	ผู้ปกครอง	180	3
	รวม	394	15

3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนวรรณกรรม ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา บทความ รายงาน สภาพบริบท และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม เครื่องมือ ได้แก่แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับบริบทสถานศึกษา การบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ คณะกรรมการสถานศึกษาฯ ผู้บริหารการศึกษา อดีตผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองจำนวน 10 คน และ แบบสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุข ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครูผู้สอนจำนวน 5 คน

ขั้นตอนที่ 3 สังเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Context analysis) และตรวจสอบด้วยเทคนิคสามเส้า (triangulation technique)

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัย มี 3 ฉบับ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.1 ศึกษาการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติดีไป โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในการทางการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติดีไป

ฉบับที่ 2 แบบสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติดีไป

1.2 สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติดีไปของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในการทางการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติดีไป

ฉบับที่ 2 แบบสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติดีไป

ฉบับที่ 3 บันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation)

2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยนำแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดโครงสร้าง ให้ครอบคลุมเนื้อหาข้อมูลทุกส่วนที่ต้องการ

2.2 นำข้อมูลจากกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างคำถามในการวิจัย

2.3 นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วมที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.4 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ที่ผ่านการแนะนำ มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง และจัดพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.5 นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม ที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษา (Wording) ดังรายนาม ดังนี้

2.5.1 นางสาวมะลิ บุญคู่ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวัฒนธรรม ๔ อุปถัมภ์”

2.5.2 ดร.วิษุฒิ บุญลอย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2.5.3 นายธีรพล เพียรเพ็ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน โรงเรียนวัดคีรีวิหาร (สมเด็จพระวันรัต อุปถัมภ์)

2.5.4 นางสาวลภัสรดา ผลประทุม ครูชำนาญการ โรงเรียนหนองตากงพิทยาคาร

2.5.5 นายธีรชัย สถาพรวานิชย์ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) แล้วนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสนทนากลุ่ม ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้คะแนนระดับความสอดคล้อง 1 = สอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ -1 = ไม่สอดคล้อง มีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 -1.00 ใช้ได้ ค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง หรือตัดทิ้ง และค่า IOC ติดลบต้องตัดทิ้ง

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีถึงผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาจันทบุรี トラด เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

2. ศึกษาการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุข ในยุคความปรกตึถัดไป โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยศึกษาเอกสารจากแผนปฏิบัติงานประจำปี ปีการศึกษา 2564 และปีการศึกษา 2565 คู่มือการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ และบันทึกการมีส่วนร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) สัมภาษณ์เชิงลึกกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษา

จำนวน 1 คน อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน นักเรียน 3 คน และผู้ปกครอง จำนวน 3 คน และสนทนากลุ่มกับครูผู้สอน จำนวน 5 คน เกี่ยวกับการดำเนินการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ และการพัฒนาความสุขในสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นระยะเวลา 3 เดือน

3. สัมภาษณ์ผู้วิจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขในยุคความปรกติถัดไปของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี สัมภาษณ์เชิงลึกกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน นักเรียน 3 คน และผู้ปกครอง จำนวน 3 คน และสนทนากลุ่มกับครูผู้สอน จำนวน 5 คน

6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน นักเรียน จำนวน 3 คน และผู้ปกครอง จำนวน 3 คน และแบบสนทนากลุ่มกับครูผู้สอน จำนวน 5 คน และบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน สัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ตรวจสอบด้วยเทคนิคสามเต้า (triangulation technique) และนำเสนอเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา